דְּחַוְיָא – שראויה היא כאשר תחלק לשנים, לילדים קְטַנִּים, שיתעטפו בכל אחד מחלקיה, ולא ירד ערכה בחלוקה זו.

חוזרת ומוכיחה הגמרא: וְהָא – ומה דְּאָמַר רָבָא בסוגייתנו לעיל (ז.) שְׁאִם הָיְתָה הַטַּלִּית מְווֶהֶבֶת חוֹלְקִין אותה, הָכִי נַמִּי דְּפָלְגֵי לָהּ – האם גם כאן תפרש שחולקים אותה לשנים, הָא אַפְסְדוּהָ – הלא תפסד ותפחת מערכה, שהרי אין טלית מוזהבת ראויה לילדים קטנים, ושוב יש להוכיח שהחלוקה היא בדמים ולא בגוף החפץ.

דוחה הגמרא: הָא לָא קַשְׁיָא – גם זה אינו קשה, שיש לומר דְּחַוְיָא – שהיא ראויה, לִבְנֵי טְלָבֵי הראויים אף בקטנותם לטלית מוזהבת, וכאשר יחלקוה לשני חלקים יתעטפו בה שני קטנים בכל אחד מחלקיה, ולא ירד ערכה בחלוקה זו.

מביאה הגמרא הוכחה נוספת ממשנתינו: וְהָא דְּתַנַן – הרי שנינו במשנתינו, 'חָיוּ שְׁנַיִם רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה וְכו' או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג זה אומר בולה שלי וזה אומר כולה שלי וכו' ויחלוקו', הָכִי נַמִּי דְּפָלְגֵי לָהּ – האם גם כאן תפרש שחולקים את הבהמה לשנים, הָא אַפְסְדוּהָ – הלא תפסד ותפחת מערכה כאשר יעשו כן.

בְּשְׁלָמָא – אמנם אם היה המדובר בבהמה טְהוֹרָה, מובן הדבר לפרש שהחלוקה היא בגוף הבהמה, שהרי חֲזְיָא – ראויה היא לְאכילת בָּשָׂר שבה, שעל כן ישחטוה ויחלקו בבשר, ונמצא שאין הפסד אם יחלקו בגופה, אֶלָּא בבהמה טְמֵאָה שאינה ראויה אלא לרכיבה או לחרישה וכדומה, שעיקר שוייה הוא בחייה, כיצד נאמר שיחלקו בגופה, הָא אַפְסְדוּהָ – הלא תפסד ותפחת מערכה. אֶלָּא בהכרח שהחלוקה בבהמה טמאה היא לְדִמֵּי – בדמיה ובשוויה, הָכָא נַמִּי – ועל כן גם בענייננו לגבי שטר יש לומר שהחלוקה היא לְדִמֵּי – בדמים ובשווי, שאין חולקים את הנייר אלא את דמיו. ומכאן יש ללמוד לכל מקום שנאמר יחלוקו, שאם יחלקו לשני חלקים ממש יפסד הדבר, ולכן החלוקה היא בדמים ולא בגופו.

הגמרא מביאה דין הגבהת מציאה עבור אדם אחר: אָמַר רַבִּי בַּר חָמָא, ממה ששנינו במשנה ששנים שהגביהו מציאה קנאוה ויחלקו ביניהם, לפי שכל אחד הגביהה גם על דעת שיקנה בה חבירו, זֹאת אוֹמֶרֶת – יש ללמוד מכך, שהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לְחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ, ואין אומרים שהמגביה נחשב כתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים שלא קנה.

רמי בר חמא מוכיח את דבריו: דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ – שאם עולה על דעתך לומר שלֹּא קָנָה חֲבֵירוֹ את המציאה, תֵּיעָשֶׂה מחצית זו של המציאה שהגביה האחד כְּמִי שֶׁעדיין מוּנַּחַת עַל גַּבֵּי קַרְקַע כלפי השני, וְכן מחצית זו – השניה כְּמִי שֶׁעדיין מוּנַּחַת עַל גַּבֵּי קַרְקַע, שהרי כל אחד הגביה רק את חציה, וחציה האחר הגביה עבורו האדם השני, ואם הגבהת השני עבורו אינה כלום נמצא שהיא כאילו עדיין על גבי קרקע ולא עשה בה הגבהה כלל, וְלֹא יִקְּחֶנָּה אותה לֹא זֶה וְלֹא זֶה, וכל אדם אחר שירצה יוכל לחטוף אותה מהם לעצמו, ומדוע נאמר הדין במשנה שיחלוקו. אֶלָּא לָאו שְׁמַע מִינָּהּ – האם אין ללמוד מכאן שהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ, ולכן כאן שכל אחד הגביה עבור עצמו ועבור חבירו, זכו בה שניהם.

רבא דוחה את דברי רמי בר חמא: אָמַר רָבָא, לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ – באמת אומר לך שהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה ונתכוין לזכותה כולה לַחֲבֵירוֹ, לֹא קָנָה חֲבֵירוֹ, משום שהוא כתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים שלא קנה, וְהָכָא – וכאן שמועילה הגבהתו של כל אחד עבור השני, הֵיינוּ טַעְמָא – טעם הדבר הוא, שכיון שכל אחד הגביה גם עבור עצמו, מַגּוֹ דְּזָכֵי לְנַפְשֵׁיהּ זָכֵי נַמִּי לְחַבְרֵיהּ – מתוך שהוא זוכה לעצמו בהגבהה זו, יכול הוא לזכות גם לחבירו, ולכן אין ללמוד מכאן לאופן שהוא מגביה רק עבור חבירו, שבזה יתכן שאינו זוכה לו כיון שהוא חב לאחרים.

רבא מוכיח שעדיף הוא זה המגביה עבור עצמו וחבירו כאחד, על המגביה עבור חבירו בלבד: תֵּדַע להוכיח דבר זה שהמגביה עבור עצמו וחבירו קונה גם במקום שאילו הגביה עבור חבירו לבד לא היה קונה, שֶׁאִילּוּ אָמַר אדם לְשָׁלּוּחוֹ צֵא וּגְנוֹב לִי, וְגָנַב, פָּטוּר המשלח מחובת תשלומי כפל, משום שאף שבכל התורה שלוחו של אדם כמותו, מכל מקום הלכה בידינו (קידושין מב:) שאין שליח לדבר עבירה לענין לחייב את המשלח על מעשה השליח, וְאף על פי כן, שׁוּתָּפִין שֶׁגָּנְבוּ יחד, שאחד הוציא את הגניבה מרשות בעלים לעבור ועבור חבירו, חַיָּבִין שניהם בתשלומי הכפל.

מַאי טַעְמָא – מהו טעמו של דין זה, לָאו – האם לא מִשּׁוּם דְּאַמְרִינַן שִׁמְעוֹ דְּזָכֵי לְנַפְשֵׁיהּ זָכֵי נַמִּי לְחַבְרֵיהּ – שמתוך שזוכה הגנב האחד לעצמו בגניבתו זו, יכול הוא גם לזכותה עבור חבירו, ומוכח שאף במקום שאין אדם יכול לעשות מעשה עבור חבירו, כגון שליחות לדבר עבירה, מכל מקום אם הוא עושה זאת גם עבור עצמו יש בה שליחות, ומזה יש ללמוד למגביה מציאה שהוא חב לאחרים בהגבהה זו, שאף שאינו יכול לזכות לאחר, מכל מקום אם הוא זוכה גם לעצמו בהגבהה זו יכול הוא לזכות גם עבור חבירו. שְׁמַע מִינָּהּ – אכן, יש לשמוע מכאן דבר זה.

הגמרא מביאה דין נוסף בהגבהת שנים יחד: אָמַר רָבָא, הַשְׁתָּא – עתה דְּאַמְרַתְּ, אַמְרִינַן מַגּוֹ – שאומרים מתוך שזוכה לעצמו זוכה גם לחבירו, מעתה יש לומר דין נוסף, חֵרֵשׁ שהוא אדם חסר דעה, וּפִקֵּחַ – אדם בר דעת, שֶׁהִגְבִּיהוּ מְצִיאָה שניהם יחד, אף שהגבהת החרש אינה קונה מעיקר דין תורה אלא מתקנת חכמים משום דרכי שלום, ואינו יכול להגביה עבור הפיקח, מכל מקום כאן זוכה הפיקח בהגבהת החרש, שִׁמְתּוֹךְ שֶׁקָּנָה חֵרֵשׁ קָנָה גם הַפִּקֵּחַ.

שואלת הגמרא: בְּשְׁלָמָא – אמנם דין זה שחֵרֵשׁ קָנָה, מובן טעם הדבר, כיון דְּקָא מַגְבַּהּ לֵיהּ – שהגביה עבורו בֶּן דַּעַת את החצי השני, ונמצא שמלבד החצי שהגביה החרש בעצמו ויש להגבהתו תוקף מפני דרכי שלום, עוד מצטרפת אליה הגבהת הפיקח שהגביה את החצי השני גם עבור החרש, ונמצא שיש כאן הגבהה שלימה של המציאה, אֶלָּא פִּקֵּחַ בְּמַאי קָנָה את המציאה, הלא את חציה האחר הגביה החרש שאין הגבהתו הגבהה לגבי הפיקח, והרי כאילו חציה זה מונח על גבי קרקע, וכיון שכן נמצא שאין הגבהתו הגבהה גם במה שהגביה בעצמו.

הגמרא מעמידה את דברי רבא שנאמרו בנוסח אחר: אֶלָּא אֵימָא – אמור שכך אמר רבא, שמכיון שאומרים מיגו, חֵרֵשׁ קָנָה, לפי שחציה הגביה בעצמו וחציה האחר הגביה הפיקח עבורו, ואילו פִּקֵּחַ לֹא קָנָה כלל, לפי שחציה השני לא הוגבה עבורו על ידי בן דעת, אלא על ידי חרש שאין הגבהתו הגבהה לגבי פיקח.

מבארת הגמרא: וּמַאי – ומהו הַמְּגוֹ שאמר רבא שממנו נלמד דין זה, הלא אין לומר 'מיגו דזכי לנפשיה', שהרי לא זכה הפיקח לעצמו כלום, מַגּוֹ דְּשֵׁנֵי חֵרְשִׁין בְּעָלְמָא קָנוּ הַאי נַמִּי קָנֵי – מתוך ששני חרשים זוכים בחפץ שהגביהו שניהם, שכל אחד הגבהתו הגבהה כלפי עצמו וכלפי חבירו, אף כאן בחרש ופיקח מעשה ההגבהה של שניהם נחשב הגבהה לגבי החרש.

הגמרא דוחה אף נוסח זה בדברי רבא: הַאי מַאי – מהו הדמיון בין חרש ופיקח לשני חרשים, הלא כאן הקנין נעשה על ידי הפיקח, ואם כן אפילו אִם תִּמְצָא לוֹמַר כדעת רמי בר חמא לעיל, שהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ ואפילו לא הגביה גם עבור עצמו, הָנֵי מִילֵּי הֵיכָא דְּקָא מַגְבַּהּ לֵיהּ אַדַּעְתָּא דְּחַבְרֵיהּ – דין זה הוא דווקא כאשר מגביה מלכתחילה על דעת חבירו, אבל הָאי – כאן בפיקח המגביה עם החרש, אַדַּעְתָּא דִּידֵיהּ קָא מַגְבַּהּ לֵיהּ – הלא הפיקח הגביה את המציאה על דעת שיזכה בה הוא עצמו, ואם אִיהוּ – הוא עצמו לֹא קָנֵי, שהרי החרש הגביה עמו יחד ואינו יכול לזכות לו, וכי ניתן לומר לְאַחֲרִינֵי מְקָנֵי – שיהא מקנה הוא לאחרים, הרי לעצמו אינו קונה. ובודאי שבאופן זה לא קנה החרש.

הגמרא מעמידה את דברי רבא שנאמרו בנוסח אחר: אֶלָּא אֵימָא – אמור באופן אחר את דברי רבא, שאם הגביהו חרש ופקח, מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא קָנָה פִּקֵּחַ, שהרי החרש מגביה עמו ואין הגבהתו הגבהה כלפיו, והרי היא כמונחת על גבי קרקע, על כן לֹא קָנָה גם חֵרֵשׁ, שאין הפיקח מגביה לדעת החרש אם אין זוכה בה בעצמו. וְכִי תֵּימָא – ואם תשאל, מַאי שְׁנָא – מדוע שונה הדבר מִשְּׁנֵי חֵרְשִׁין דְּעָלְמָא – ממקרה ששני חרשים הגביהו יחד שהדין הוא שקנו

המשך בעמוד פ

שניהם מתקנת חכמים, וגם כאן היה להם לתקן שהחרש יקנה, תשובתך היא, **הָתָם** – שם בשני חרשים, **תַּקִּינוּ לְהוּ רַבָּנַן** – תיקנו להם חכמים שהגבהתם הגבהה כלפי עצמם, **דִּלְא אָתֵי לְאִנְצוּיֵי** – שאם לא יזכו בה, יגיעו אחרים ויחטפו אותה מהם ויבואו החרשים לריב עמם, אבל **הָכָא** – כאן, בחרש המגביה עם פיקח יחד, אין לחשוש שאם יבואו לקחת מיד החרש שלא זכה, יריב עמם, משום **שְׁמֵיהּ אָמַר** – יאמר החרש, הלא אפילו **הִפְקֵחַ לֹא קָנֵי**, והאם **אֲנָא** – **אֶקְנֵי** – אני אקנה את המציאה, ויסבור שמי שחטף ממנו כדין עשה ולא יריב עמו, וכיון שכן לא הוצרכו לתקן שיזכה בה באופן זה.

הגמרא חוזרת לדברי רמי בר חמא שהמגביה מציאה לחבירו קנה וחבירו ומבררת מאיזה דין במשנה הוכיח כן: **אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אַדָּא לְרַב אַשִׁי, דְּיוּקֵיהּ** – דיוקו והוכחתו **דְּרַבִּי בַּר חָמָא** מהמשנה, **מַהֵיכָא** – מאיזה דין במשנה למד את דינו.

אִי נֵימָא – אם נאמר **שְׁמֵיעָה** של המשנה, שנאמר בה 'שְׁנַיִם אוֹחֲזִין **בְּטַלִּית**, זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, יחלוקו', ומכאן שהמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו, שאם לא כן, מדוע יחלוקו, הכיצד נעשתה הטלית של שניהם, הלא כיון שאין אדם מגביה עבור חבירו תיעשה ההגבהה של כל אחד כמי שחציה השני מונחת על גבי קרקע ואינה הגבהה, ולא קנה לא זה ולא זה. אם מכאן הוכחתו של רמי בר חמא, יש לדחותה, כיון **דְּהָתָם** – בדין זה במשנה אין הם אומרים שמצאוה יחד, אלא **הַאי קָאָמַר** – זה אומר **בּוּלְּהּ שֶׁלִּי וַאֲנָא אַגְּבַהְתֵּהּ בּוּלְּהּ** – ואני הגבהתיה כולה לבדי, **וְהַאי אָמַר** – וכן השני אומר **בּוּלְּהּ שֶׁלִּי וַאֲנָא אַגְּבַהְתֵּהּ בּוּלְּהּ** – ואני הגבהתיה כולה לבדי. וכיון שכל אחד טוען שהוא הגביה את כולה לבדו, גם אם נאמר שמגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו, אין אדם אחר מן השוק יכול לחוטפה מהם, שהרי אינם אומרים שהגביהו יחד שניתן יהיה לטעון שלא זכו בכלל.

אֶלָּא ראייתו של רמי בר חמא היתה **מֵהָא דְּקָתָנֵי** – מהמשך דברי המשנה, 'זֶה **אוֹמֵר כּוּלְּהּ שֶׁלִּי וְזֶה אוֹמֵר כּוּלְּהּ שֶׁלִּי**', ויש להקשות, **הָא תּוּ** – מה שחזרה המשנה וכתבה זאת, **לָמָּה לִי**, הרי כבר אמרה המשנה 'זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה', **אֶלָּא** ודאי **מִמַּשְׁנָה יְתֵירָה** זו, שלכך כפלה המשנה דברים אלו, בכדי להשמיענו דין נוסף שאם הגביהו יחד חולקים אותה ביניהם, **שְׁמַע מִינָּהּ** – הרי שיש ללמוד מכך את דינו של רמי בר חמא **שַׁהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ.**

דוחה הגמרא: **וְהָא אוּקִימְנָא** – והלא בראש הפרק (ב.) העמדנו את דברי המשנה שאמרה 'זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה' וחזרה ואמרה 'זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי' **שהרֵישָׁא** 'זה אומר אני מצאתיה' מדברת **בְּמְצִיאָה**, ומתדיינים הם ביניהם מי מצאה והגביהה ראשון, **וְהֵיכָא** האומרת 'זה אומר כולה שלי' מדברת **בְּמֵקַח וּמְמָכָר**, ומתדיינים הם ביניהם מי קנאה מבעליה הקודמים, וכיון שכן הרי שאין זו משנה יתירה, ואין ללמוד ממנה את דינו של רמי בר חמא.

אֶלָּא רמי בר חמא למד דין זה **מֵהֵיכָא** של המשנה, שנאמר בה 'זֶה **אוֹמֵר כּוּלְּהּ שֶׁלִּי וְזֶה אוֹמֵר חֶצְיָהּ שֶׁלִּי**', ויש להקשות, **הָא תּוּ** – מה שחזרה המשנה לכתוב זאת, **לָמָּה לִי**, הלא ניתן ללמוד דין זה מהאמור ברישא לגבי 'זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי', **אֶלָּא** ודאי **מִמַּשְׁנָה יְתֵירָה** זו שלכך כפלה המשנה דברים אלו, ללמדנו שאם הגביהו יחד קנו שניהם, **וּשְׁמַע מִינָּהּ הַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ.**

דוחה הגמרא: **וּמַאי** – מנין **דִּבְמְצִיאָה** מדברת המשנה, שתלמד ממנה לענין מגביה מציאה לחבירו, **דִּלְמָא** – שמא **בְּמֵקַח וּמְמָכָר** עוסקת המשנה, **וְכִי תֵּימָא** – ואם תאמר לפרוך **דְּאִי** עוסקת המשנה **בְּמֵקַח וּמְמָכָר, מַאי לְמֵימְרָא** – מהו החידוש בדבר הרי דין זה נלמד מהרישא, יש להשיב על כך **דְּאִיצְטְרִיכָה** – צריכה המשנה לחדש שכל אחד נשבע, שאילולי היתה המשנה מחדשת זאת, **סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא** – סבור היית לומר **הַאי דְּקָאָמַר** – זה שאמר **חֶצְיָהּ שֶׁלִּי, לְהֵוֵי** – יחשב **כְּמֻשָּׁשׁ אֲבֵידָה**, שהלא יכול היה לומר 'כולה שלי', וממה שהודה ואמר שרק חציה שלו, הרי שאדם נאמן הוא, **וְלִיפְטַר** – ויפטר מלהשבע, **קָמַשְׁמַע לָן** – באה משנתינו להשמיענו שאינו נפטר משום כך משבועה, שיתכן לומר **דְּהַאי אִיעֲרוּמֵי קָא מַעֲרִים** – שזה האומר חציה בערמה בא, **מָבַר** בדעתו, **אִי אֲמִינָא** – אם אומר שכּוּלָּהּ **שֶׁלִּי, בְּעִינָא אִשְׁתְּבוּעֵי** – אהיה צריך להשבע, ועל כן **אֵימָא הָכִי** – אומר כך, שרק חציה שלי, **דְּאֲהֵנֵי** – שאהיה על ידי זה **כְּמֻשָּׁשׁ אֲבֵידָה וְאִיפְּטַר** מלהשבע, ועל כן אין נאמן בלא שבועה. ונמצא מכל זה שאין דין זה מיותר כלל ואין ללמוד מכאן שהמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו.

אֶלָּא יש לומר שרמי בר חמא למד זאת **מֵהָא** – מדין זה שבמשנה, 'הָיוּ **שְׁנַיִם רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה** וכו' זה אומר כולה שלי וכו' יחלוקו', ויש להקשות, **הָא תּוּ** – מה שחזרה המשנה וכתבה זאת, **לָמָּה לִי**, הרי אפשר ללמוד דין זה מהדין שלפניו לגבי שנים אוחזים בטלית, **אֶלָּא מִמִּשְׁנָה יְתֵירָה זוֹ שְׁמַע מִינָּהּ שֶׁהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ**, וזהו מה שבאה המשנה להשמיע.

דוחה הגמרא: **וְדִלְמָא** – ושמא **הָא קָמַשְׁמַע לָן** – באה המשנה להשמיענו דין אחר, **דְּרוֹכֵב נַמִּי קָנֵי** – שגם רוכב קונה את הבהמה, אף שאין זו משיכה, שאינה מנהיגה ברגליו כלל ואינה זזה ממקומה, ולא באה המשנה ללמד את דין המגביה מציאה לחבירו.

מסקנת הגמרא מהיכן למד רמי בר חמא את דינו: **אֶלָּא** ראייתו של רמי בר חמא היא **מֵהָא דְּאָמַר** שנאמר בהמשך המשנה 'בְּזְמַן שֶׁהֵן מוֹדִין **אוֹ** שֶׁיֵּשׁ לָהֶן עֵדִים חוֹלְקִין **בְּלֹא שְׁבוּעָה**', ויש לברר, **בְּמַאי** – במה מדובר כאן, **אִי** מדובר **בְּמֵקַח וּמְמָכָר**, ששניהם מודים שקנאוה יחד, וכי **צְרִיכָא לְמֵימַר** – האם צריך הדבר להיאמר שהם חולקים בלא שבועה, ומה חידוש יש בדבר, **אֶלָּא לַאו** – האם אין הדבר מוכרח שמדובר **בְּמְצִיאָה** ששניהם מודים שהגביהוה יחדיו, ובאה המשנה ללמד שזכו שניהם במציאה ואין אחר יכול לקחתה מהם, **וּשְׁמַע מִינָּהּ** – ואכן, מדברי המשנה הללו אמר רמי בר חמא שיש לשמוע את דינו **שַׁהַמַּגְבִּיהַּ מְצִיאָה לַחֲבֵירוֹ קָנָה חֲבֵירוֹ.**

בתחילת הסוגיא אמר רבא לחלוק על דברי רמי בר חמא. הגמרא מביאה כיצד יבאר את המשנה שממנה למד רמי בר חמא: **וְרָבָא אָמַר לָךְ**, טעמה של המשנה היתירה שלמדנו ממנה שמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו, הוא מחמת שמגביה אותה גם לעצמו, ורק בזה מועילה הגבהתו לחבירו, לפי שאומרים **מָגוֹ דְּזָכֵי לְנַפְשֵׁיהּ זָכֵי נַמִּי לְחַבְרֵיהּ** – מתוך שזכה לעצמו בהגבהה זו, הועיל בה לזכות גם לחבירו, וכמבואר בתחילת הסוגיא:

שנינו במשנה: **הָיוּ שְׁנַיִם רוֹכְבִין** על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה, ויחלוקו:

הגמרא דנה האם מועילים מעשי קנין של רכיבה או הנהגה: **אָמַר רַב יוֹסֵף, אָמַר לִי רַב יְהוּדָה**

שְׁמָעִית מִינֵיהּ דְּמַר שְׁמוּאֵל תַּרְתֵּי – שמעתי משמואל שני דינים לגבי קניני בהמה, האחד לגבי רָכוּב על בהמה, וְהשני לגבי מַנְהִיג – המוליך את הבהמה. חַד קָנֵי וְחַד לֹא קָנֵי – על אחד מהם אמר שקונה ועל השני אמר שאינו קונה, וְלֹא יָדַעְנָא הֵי מִינֵּיהוּ – ואיני יודע על איזה מהם אמר שקונה ועל איזה שאינו קונה.

מבררת הגמרא: הֵיכִי דָּמֵי – באיזה אופן דיבר שמואל, אִילֵימָא – אם נאמר שדיבר על רָכוּב לְחוּדֵיהּ – לבדו ללא מנהיג, וְעל מַנְהִיג לְחוּדֵיהּ – לבדו ללא רוכב, אין לומר כך, כיון שבזה לא היה רב יהודה מסתפק על איזה דין אמר שמואל שלא מועיל הקנין, שהרי מַנְהִיג לְחוּדֵיהּ מִי אִיכָּא מַאן דְּאָמַר לֹא קָנֵי – וכי יש מי שסובר שמנהיג לבדו אינו קונה, והלא בהמה נקנית במשיכה, אֶלָּא אִי אִיכָּא לְמֵימַר דִּלְא קָנֵי – אם יש לומר על אחד מהם שאינו קונה, רָכוּב הוּא דְּאִיכָּא לְמֵימַר – הרוכב הוא זה שאינו מועיל לקנין, ומדוע רב יהודה הסתפק בכך.

מבארת הגמרא: אֶלָּא רָכוּב בְּמָקוֹם מַנְהִיג אִיכָּא לְמֵיהּ – שמואל דיבר באופן שאחד רוכב על בהמה והשני מנהיגה, וכל אחד אומר 'בולה שלי', ואמר שמואל שרק אחד מהם קונה, והסתפק רב יהודה מַאי – קנינו של מי מהם עדיף, האם רָכוּב עָדִיף, דְּהָא תְּפִיס בָּהּ – שהרי הוא תופס בבהמה, ובאופן שיש תפוס בבהמה לא מועילה בה משיכה על ידי המנהיג, אוֹ דִּלְמָא – או שמא מַנְהִיג עָדִיף, משום דְּאָזְלָא מֵחֲמָתֵיהּ – שהבהמה הולכת מחמתו ועשה בה משיכה, ומשיכה עדיפה משאר הקנינים.

הגמרא פושטת את הספק מדברי שמואל עצמו: אָמַר רַב יוֹסֵף, אָמַר לִי רַב יְהוּדָה, נֶחֱזֵי אֲנַן – נראה אנחנו לפשוט את הספק, דְּתָנַן (כלאים פ"ח מ"ג), הַמַּנְהִיג שור וחמור יחדיו סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים – לוקה ארבעים מלקות משום שעבר על (דברים כב י) 'לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו', וְהַיּוֹשֵׁב בְּקָרוֹן – בעגלה המחוברת לשור וחמור, סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים, משום שישיבתו בקרון גורמת שילכו, וְרַבִּי מֵאִיר פּוֹטֵר אֶת הַיּוֹשֵׁב בְּקָרוֹן, משום שלא עשה מעשה הנהגה כלל. ועל משנה זו אמר שמואל שיש להפוך את השיטות, וּמְדַאֲפֵיךְ שְׁמוּאֵל וְתָנֵי – וממה ששמואל סבר שיש להפוך את השיטות ולשנות 'וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין אֶת הַיּוֹשֵׁב בְּקָרוֹן', וזאת בכדי להעמיד את דעת הרבים לפטור את הישב, מכאן שמואל סובר שלהלכה היושב פטור משום שלא עשה כלום, וּשְׁמַע מִינָּהּ ששיטת שמואל שֶׁרָּכוּב לְחוּדֵיהּ – לבדו לֹא קָנֵי כיון שאין הבהמה הולכת מחמתו, וכמו שמצינו לענין כלאים, וְכָל שֶׁכֵּן רָכוּב בְּמָקוֹם מַנְהִיג, שאין הרוכב קונה אלא המנהיג. ומכאן פשט רב יהודה את ספיקו בדעת שמואל.

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף, הָא זְמָנִין סַגְיָאִין – הלא פעמים רבות אָמְרַתְּ לָן נֶחֱזֵי אֲנַן – אמרת לנו 'נראה אנחנו לפשוט את הספק' מהסוגיא בכלאים, וְלֹא אָמְרַתְּ לָן מִשְּׁמֵיהּ דְּרַב יְהוּדָה – ולא אמרת לנו זאת בשם רב יהודה, ואילו עכשיו אתה אומר דבר זה בשם רב יהודה. אָמַר לֵיהּ רב יוסף, אִבָּרָא – האמת היא שרב יהודה עצמו אמר את הראיה, וְדִכְרָנָן נַמֵּי דְּאָמְרִי לֵיהּ – וזוכר אני גם שאמרתי לו הֵיכִי פָּשֵׁיט מָר – איך אתה [רב יהודה] פושט דין רָכוּב מִדִּין יוֹשֵׁב בקרון, הלא יוֹשֵׁב לֹא תְּפִיס בְּמוֹסֵירָה – אינו תופס בחבל הקשור לבהמה על מנת למושכה, ואילו רָכוּב תְּפִיס בְּמוֹסֵירָה, ושמא תפיסה זו חשובה יותר שיקנה מחמתה. וְאָמַר לֵיהּ רב יהודה, רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ – שניהם סוברים שאחיזה במוֹסֵירָה לֹא קָנֵי – אינה קונה מציאה, ואם כן אין חילוק בין יושב לרכוב, וכשם שבישב סובר שמואל שאין במעשיו כלום, כך רכוב אין במעשיו כלום, ואינו מועיל לקנות מציאה.

אִיבָּא דְּאָמְרֵי – יש אומרים שלא רב יוסף שאל כן את רב יהודה, אלא אָמַר לֵיהּ כך אַבַּיֵי לְרַב יוֹסֵף, הֵיכִי פָּשֵׁיט מָר – איך אתה [רב יוסף] פושט דין רָכוּב מִדִּין יוֹשֵׁב, והלא יוֹשֵׁב לֹא תְּפִיס בְּמוֹסֵירָה ואילו רָכוּב תְּפִיס בְּמוֹסֵירָה. וְאָמַר לֵיהּ רב יוסף לאביי, הָכִי תָּנָא – כך שנה אִידִי [–שם חכם], מוֹסֵירָה לֹא קָנֵי.

הגמרא מביאה שאכן כך הדין שאחיזת מוסירה אינה מועילה לקנות מציאה: אִתְּמַר נַמִּי – אכן כך שנו האמוראים, אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב הוּנָא, האוחז במוֹסֵירָה כדי לקנות בהמה מֻחֲזֶקֶת, קָנָה, אבל האוחז במוסירה כדי לקנות בְּמְצִיאָה וּבְנִכְסֵי הַגֵּר שאין לו יורשים וכל הקודם לתפוס בנכסיו זכה, לֹא קָנֵי.

הגמרא מפרשת מהו לשון 'מוסירה', ולפי זה מבארת את החילוק בין קנין רגיל לבין מציאה ונכסי הגר. מבררת הגמרא: מַאי לְשׁוֹן 'מוֹסֵירָה' – מדוע המוסירה נקראת כך. ומבארת: אָמַר רָבָא, אִידִי [–שם חכם] אַמְבָּרָא לִי – הסביר לי, ששם 'מוסירה' הוא בְּאָדָם הַמּוֹסֵר דָּבָר לַחֲבֵירוֹ. ולפי זה מבארת הגמרא: בְּשָׁלְמָא – מובן שהאוחז במוסירה על ידי שקיבלה מֻחֲזֶקֶת, קָנֵי, משום דְּקָא מָסַר לֵיהּ חֲבֵרֵיהּ – שחבירו מסר לו, דהיינו שיש מי שעושה את מעשה המסירה, אֶלָּא האוחז במוסירה כדי לקנות בְּמְצִיאָה וּבְנִכְסֵי הַגֵּר, מַאן קָא מָסַר לֵיהּ דְּלִיקְנֵי – מי מסר לו כדי להקנות, וכיון שאין מי שעושה את מעשה המסירה, אין באחיזת המוסירה חשיבות לקנין.

הגמרא מקשה ממשנתינו על דברי רב יהודה שרכוב לבדו אינו קונה: מֵיתִיבִי, שנינו במשנה (לעיל ב.), הָיוּ שְׁנַיִם רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג וְכוּ', יחלוקו, דהיינו שגם הרכיבה וגם ההנהגה הועילו לזכות במציאה. מבררת הגמרא: מַנִּי – כדעת מי שנויה משנתינו, אִילֵימָא – אם נאמר שמשנתינו כשיטת רַבִּי מֵאִיר הסובר שהיושב בקרון חייב בכלאים, יקשה, הַשְׁתָּא יוֹשֵׁב קָנֵי רָכוּב מִיבָּעֵי – הרי אם יושב קונה כל שכן שרכוב קונה, ומה החידוש שהמשנה באה להשמיע, אֶלָּא לַאו – אלא ודאי שמשנתינו כשיטת רַבָּנָן הפוטרים את היושב בקרון מחיוב כלאים, וּשְׁמַע מִינָּהּ שהמשנה באה לחדש שֶׁרָּכוּב קָנֵי. וקשה על רב יהודה שלמד מיושב בקרון שרכוב לבדו אינו קונה. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – משנתינו מדברת בְּמַנְהִיג בְּרַגְלָיו – שהיכה בצידי הבהמה ברגליו כדי להוליכה, ורכיבה כזו נחשבת משיכה ולכן קונה.

מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן, מנהיג ברגליו הַיְינוּ מַנְהִיג, והיתה צריכה המשנה לכתוב 'או שהיו שניהם מנהיגים' ומדוע כתבה 'אחד רוכב ואחד מנהיג'. מתרצת הגמרא: המשנה מחדשת דין בִּתְרֵי גַּוְונֵי מַנְהִיג – בשני אופנים של מנהיג, מַהוּ דְּתֵימָא – הייתי אומר שֶׁרָּכוּב ברגליו עָדִיף, דְּהָא – שהרי הוא גם מַנְהִיג ברגליו וְגם תְּפִיס בָּהּ, וחזקתו תבטל את חזקת המנהיג, קָא מַשְׁמַע לָן שאינו עדיף ממנהיג בלבד.

הגמרא מוכיחה כדברי שמואל שרכוב אינו קונה: הָא שְׁמַע, שנינו בברייתא לענין קנין במציאה, שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מוֹשְׁכִין בְּגָמָל, וּמַנְהִיגִין – או שהיו מנהיגים בַּחֲמוֹר, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מוֹשֵׁךְ וְאֶחָד מַנְהִיג,

---

אגרות קודש

[ה'תשל"ב]

בנוגע לאחי' צריך להשתדל שידור בשכנות עם אמם תי' או עכ"פ דאחיותיו תי' ובמילא יוכלו להשפיע עליו ולסייעו בענייניו בכלל ובנוגע לשידוך בפרט. ואולי הטוב ביותר שיעתיק לאה"ק. והרי כותבת שאמה גרה שם. באם אפשרי – כדאי להשפיע עליו גם עתה ע"י מכירים שבסביבתו (או רב שם וכיו"ב).

אזכיר עה"צ.